

สถานการณ์อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ในประเทศไทย ปี ๒๕๖๖

ทศพร สุวรรณโณ

กองบริหารจัดการวัตถุดิบอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมพื้นฐานของประเทศ เนื่องจากปูนซีเมนต์เป็นวัสดุที่มีความสำคัญในการก่อสร้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของรัฐ และมีผลต่อปริมาณการใช้แร่อื่น ๆ ที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการสร้างผลิตปูนซีเมนต์ เช่น หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ ยิปซัม ดินอุตสาหกรรมชนิดดินซีเมนต์ เป็นต้น ซึ่งในอดีตประเทศไทยต้องนำเข้าปูนซีเมนต์จากต่างประเทศเพื่อใช้เป็นวัสดุก่อสร้างภายในประเทศ รัชกาลที่ ๖ จึงได้โปรดเกล้าฯ ให้มีการจัดตั้งโรงงานผลิตปูนซีเมนต์ขึ้นในประเทศไทย เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๕๖ โดยใช้ชื่อว่า “บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)” หรือบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)^๑ ในปัจจุบัน เพื่อให้มีอุปทานในประเทศและลดการนำเข้าปูนซีเมนต์ (ธนพงศ์ บุญจันทร์, ๒๕๓๙) หลังจากนั้น อัตราการใช้ปูนซีเมนต์ในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนในปี ๒๕๓๑-๒๕๓๔ ได้เกิดภาวะการขาดแคลนปูนซีเมนต์ ซึ่งเป็นผลมาจากการก่อสร้างที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วตามการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงได้ดำเนินการขยายกำลังการผลิตและอนุญาตให้ผู้ผลิตรายใหม่เข้ามาตั้งโรงงานปูนซีเมนต์เพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตปูนซีเมนต์ภายในประเทศให้เพียงพอ (จิราภรณ์ สังข์ทอง, ๒๕๓๗) จากนั้นเป็นต้นมา ประเทศไทยมีอัตราการใช้ปูนซีเมนต์ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในบทความนี้ จะอธิบายสถานการณ์อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ใน ๒ บริบท แยกเป็น สถานการณ์ในประเทศ และสถานการณ์การแข่งขันในตลาดโลก

๑. สถานการณ์อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ในประเทศ

ในประเทศไทยมีการผลิตปูนซีเมนต์ด้วย ๒ กรรมวิธี ได้แก่ การผลิตแบบเปียก และการผลิตแบบแห้ง ซึ่งการผลิตแบบแห้งจะเป็นกรรมวิธีการผลิตที่ทันสมัยกว่า ใช้พลังงานความร้อนที่ต่ำกว่า และช่วยประหยัดเชื้อเพลิงในการเผาได้ดีกว่า ทำให้ได้ปูนซีเมนต์ที่มีคุณภาพสม่ำเสมอมากกว่าการผลิตแบบเปียก โดยขั้นตอนการผลิตปูนซีเมนต์แบบแห้ง ประกอบด้วย ๕ ขั้นตอนหลัก (บริษัท ปูนซีเมนต์ไทยอุตสาหกรรม จำกัด, ๒๕๔๘) ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การทำเหมืองและการเตรียมวัตถุดิบ โดยการจัดหาและคัดเลือกวัตถุดิบชนิดต่าง ๆ ที่มีองค์ประกอบแร่ธาตุที่ต้องการ การทำเหมืองหิน การขนส่งวัตถุดิบจากเหมืองและย่อยให้ขนาดเล็ก และการจัดเก็บวัตถุดิบในยุ้งเพื่อรอการนำไปใช้งาน

ขั้นตอนที่ ๒ การบดวัตถุดิบ โดยป้อนวัตถุดิบชนิดต่าง ๆ เข้าสู่หม้อบดวัตถุดิบ และบดวัตถุดิบจนได้วัตถุดิบสำเร็จ

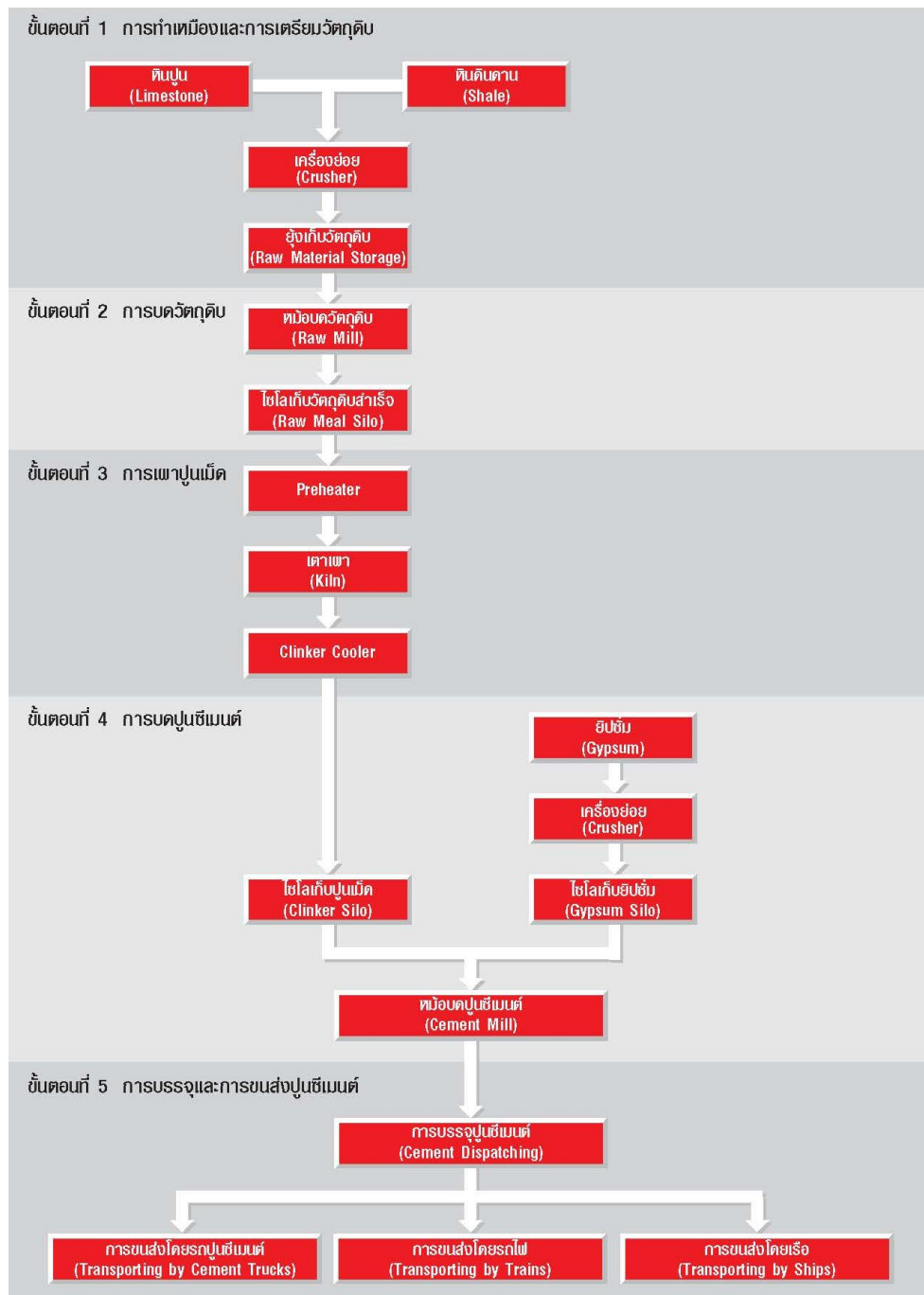
ขั้นตอนที่ ๓ การเผาปูนเม็ด โดยการป้อนวัตถุดิบสำเร็จเข้า Preheater เพื่ออุ่นวัตถุดิบสำเร็จให้ร้อนและลำเลียงเข้าสู่เตาเผาด้วยอุณหภูมิสูงสุดประมาณ ๑,๔๕๐ องศา จนได้ปูนเม็ดที่มีลักษณะเป็นก้อน จากนั้นปูนเม็ดจะถูกทำให้เย็นตัวลงอย่างรวดเร็ว

^๑ สำหรับชื่อบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) จะใช้คำว่า ปูนซีเมนต์ แต่หากเป็นการใช้ทั่วไปจะใช้คำว่าปูนซีเมนต์

ขั้นตอนที่ ๔ การบดปูนซีเมนต์ ด้วยการลำเลียงปูนเม็ดเข้าหม้อบดปูนซีเมนต์ โดยในระหว่างกระบวนการบดจะมีการเติมยิปซัมในปริมาณเล็กน้อยเพื่อช่วยยืดระยะเวลาแข็งตัว ปรับปรุงคุณสมบัติการหดตัว และพัฒนากำลังอัดของปูนซีเมนต์ โดยบดจนได้ปูนซีเมนต์ที่มีความละเอียดตามที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ ๕ การบรรจุและการขนส่งปูนซีเมนต์ โดยลำเลียงปูนซีเมนต์เก็บในไซโลเพื่อรอการบรรจุและขนส่งต่อไป ซึ่งมีทั้งการเป่าลงเต้าของรถขนส่งในรูปของปูนซีเมนต์ผงและการบรรจุลงในรูปของปูนซีเมนต์ถุงแล้วทำการขนส่งไปยังที่ต่าง ๆ

กรรมวิธีการผลิตแบบแห้ง สามารถสรุปอย่างง่าย ดังแสดงในรูปที่ ๑

ที่มา : CPAC Concrete Academy

รูปที่ ๑ แผนภาพแสดงกรรมวิธีการผลิตปูนซีเมนต์แบบแห้ง (Dry process)

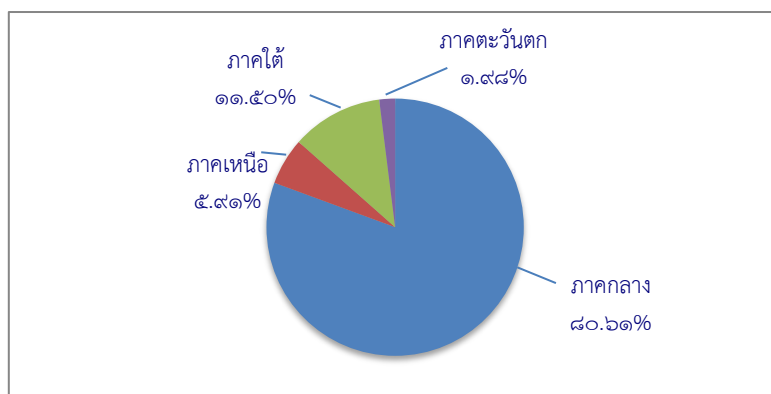
บริษัทที่ผลิตปูนซีเมนต์ในประเทศไทย มีทั้งสิ้น ๖ บริษัท ได้แก่ ๑. กลุ่มบริษัทปูนซีเมนต์ไทย ๒. บริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) ๓. บริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ๔. บริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน) ๕. บริษัท ชลประทานซีเมนต์ จำกัด (มหาชน) และ ๖. บริษัท ภูมิไจไทยซีเมนต์ จำกัด ซึ่งทั้ง ๖ บริษัท มีโรงงานปูนซีเมนต์รวมกันเป็นจำนวน ๑๐ แห่ง ดังแสดงในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ผู้ผลิตปูนซีเมนต์ในประเทศไทย

ลำดับที่	รายชื่อผู้ผลิต	ที่ตั้ง
ภาคเหนือ		
๑	บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (ลำปาง) จำกัด	ลำปาง
๒	บริษัท ชลประทานซีเมนต์ จำกัด (มหาชน)	นครสวรรค์
ภาคกลาง		
๓	บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (ท่าหลวง) จำกัด	สระบุรี
๔	บริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน)	สระบุรี
๕	บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (แก่งคอย) จำกัด	สระบุรี
๖	บริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน)	สระบุรี
๗	บริษัท ทีพีโอ โพลีน จำกัด (มหาชน)	สระบุรี
๘	บริษัท ภูมิไจไทยซีเมนต์ จำกัด	สระบุรี
ภาคตะวันตก		
๙	บริษัท ชลประทานซีเมนต์ จำกัด (มหาชน)	เพชรบุรี
ภาคใต้		
๑๐	บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (ทุ่งสง) จำกัด	นครศรีธรรมราช

ที่มา : สมาคมอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ไทย

ในปี ๒๕๖๕ ประเทศไทยมีกำลังการผลิตปูนซีเมนต์รวมแบบเต็มความสามารถอยู่ที่ ๕๙.๒๕ ล้านตัน ซึ่งต้องใช้หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ในการผลิต ๙๔.๘๐ ล้านตันต่อปี โดยหากพิจารณาในเชิงพื้นที่ ภาคกลางมีกำลังการผลิตรวมมากที่สุดที่ ๔๗.๖๐ ล้านตันต่อปี ต้องการใช้หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ ๗๖.๑๕ ล้านตันต่อปี รองลงมาได้แก่ภาคเหนือที่มีกำลังการผลิต ๓.๕๕ ล้านตันต่อปี ต้องการใช้หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ ๕.๖๘ ล้านตันต่อปี ขณะที่ภาคใต้มีกำลังการผลิตที่ ๖.๙๑ ล้านตันต่อปี ต้องการใช้หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ ๑๑.๐๖ ล้านตัน และภาคตะวันตกมีกำลังการผลิต ๑.๑๙ ล้านตันต่อปี ต้องการใช้หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ ๑.๙๐ ล้านตันต่อปี รูปที่ ๒ แสดงสัดส่วนของกำลังการผลิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๖ ประเทศไทยมีกำลังการผลิตปูนซีเมนต์รวมและความต้องการใช้หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ใกล้เคียงกับปี ๒๕๖๕ เนื่องจาก โรงงานปูนซีเมนต์ ทั้ง ๑๐ แห่ง ไม่มีการขยายกำลังการผลิตของโรงงานแต่อย่างใด

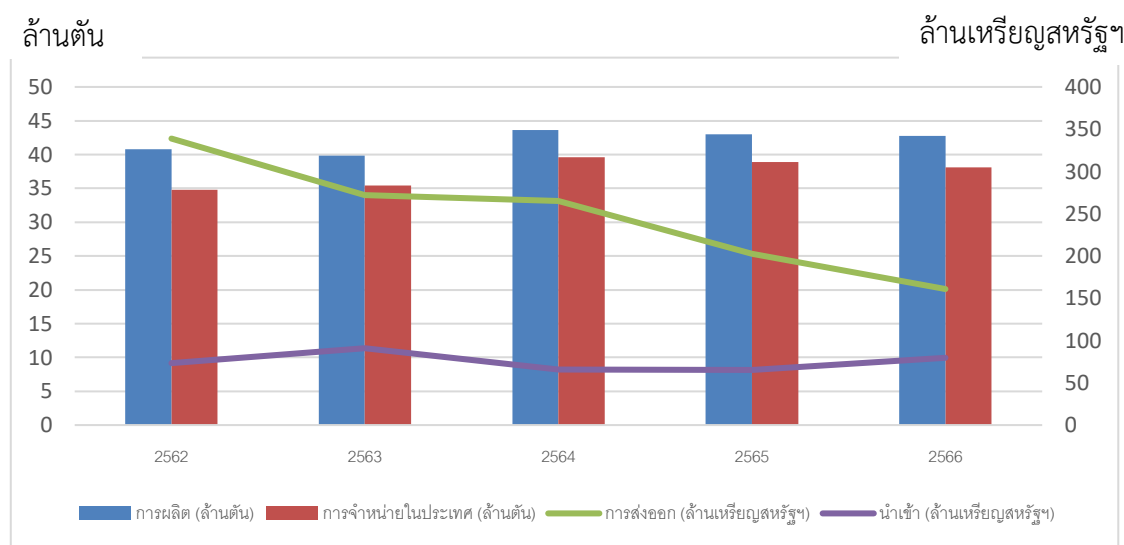
ที่มา : กองบริหารวัตถุดิบอุตสาหกรรม กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
รูปที่ ๒ สัดส่วนการผลิตปูนซีเมนต์ของแต่ละภูมิภาค

การผลิตปูนซีเมนต์ของประเทศไทย (ไม่รวมปูนเม็ด) ในช่วงปี ๒๕๖๒-๒๕๖๖ มีการผลิตเพิ่มขึ้นจาก ๔๐.๘๒ ล้านตัน ในปี ๒๕๖๒ เป็น ๔๒.๗๔ ล้านตัน ในปี ๒๕๖๖ โดยได้รับแรงหนุนการสั่งซื้อจากโครงการภาครัฐและโครงการอสังหาริมทรัพย์ รวมถึงคำสั่งซื้อจากประเทศกัมพูชาและเมียนมา แม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ในบางปี แต่สามารถฟื้นตัวกลับได้ และคาดว่าในปี ๒๕๖๗ อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ (ไม่รวมปูนเม็ด) จะสามารถขยายตัวเพิ่มขึ้นจากการลงทุนขนาดใหญ่ของภาครัฐ การก่อสร้างภาคเอกชนที่มีแนวโน้มปรับตัวที่ดีขึ้น

การจำหน่ายปูนซีเมนต์ในประเทศไทย (ไม่รวมปูนเม็ด) ในช่วงปี ๒๕๖๒-๒๕๖๖ มียอดการจำหน่ายเพิ่มขึ้นจาก ๓๔.๗๖ ล้านตัน ในปี ๒๕๖๒ เป็น ๓๘.๑๒ ล้านตัน ในปี ๒๕๖๖ โดยได้รับแรงหนุนจากการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและการเร่งดำเนินโครงการขนาดใหญ่ของรัฐในพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงการลงทุนอสังหาริมทรัพย์ของภาคเอกชน แม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากค่าครองชีพที่สูงขึ้นจากราคาพลังงาน อัตราดอกเบี้ยที่ปรับตัวสูงขึ้น ที่ส่งผลให้กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง แต่คาดว่าในปี ๒๕๖๗ จะได้รับแรงหนุนจากการลงทุนขนาดใหญ่ของภาครัฐ โดยเฉพาะโครงการที่เกี่ยวข้องกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หรือ EEC รวมถึงโครงการขยายเส้นทางถนนและระบบรางทั่วประเทศ และการฟื้นตัวของการก่อสร้างที่อยู่อาศัยของภาคเอกชน

ในส่วนของการส่งออก-นำเข้าปูนซีเมนต์ (ไม่รวมปูนเม็ด) พบว่าการส่งออกมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จากปี ๒๕๖๒ ที่มีมูลค่าการส่งออก ๓๓๘.๙๒ ล้านเหรียญสหรัฐฯ เป็น ๑๖๐.๙๓ ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี ๒๕๖๖ เนื่องจากประเทศคู่ค้าที่เป็นตลาดส่งออกหลักได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก ที่เป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ และสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน ในขณะที่การนำเข้ากลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี ๒๕๖๒ มีมูลค่าการนำเข้า ๗๒.๙๘ ล้านเหรียญสหรัฐฯ และเพิ่มเป็น ๗๙.๓๗ ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี ๒๕๖๖ โดยเป็นการเพิ่มขึ้นที่อยู่ในลักษณะทรงตัว เพราะเป็นการนำเข้าเพื่อตอบสนองความต้องการใช้ในประเทศ ซึ่งปี ๒๕๖๖ มีการนำเข้าปูนซีเมนต์คุณภาพสูงเพิ่มขึ้นจากประเทศเนเธอร์แลนด์ อย่างไรก็ตาม ในบางปีมีการนำเข้าลดลงเนื่องจากยังมีอุปทานแร่ส่วนเกินอยู่อีกค่อนข้างมาก ทั้งนี้ คาดว่าในปี ๒๕๖๗ จะมีมูลค่าการส่งออกไปยังประเทศคู่ค้าที่เป็นตลาดหลักขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะประเทศในกลุ่ม CLMV ที่กำลังพัฒนาโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่

ในประเทศ รูปที่ ๓ แสดงปริมาณการผลิต การจำหน่าย และมูลค่าการส่งออกและนำเข้าปูนซีเมนต์ของประเทศไทย (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, ๒๕๖๗)

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

รูปที่ ๓ ปริมาณการผลิต จำหน่าย มูลค่าการส่งออกและนำเข้าปูนซีเมนต์ของประเทศไทย

๒. สถานการณ์การแข่งขันในตลาดโลก

ในการพิจารณาสถานการณ์การแข่งขันของอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ในตลาดโลก จะอ้างอิงข้อมูลสินค้าปูนซีเมนต์ จาก ๔ พิกัดศุลกากร คือ ๒๕๒๓.๒๑, ๒๕๒๓.๒๙, ๒๕๒๓.๓๐ และ ๒๕๒๓.๙๐ ดังแสดงในตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ พิกัดศุลกากรของสินค้าปูนซีเมนต์

สินค้า	พิกัดศุลกากร	รายละเอียด
ปูนซีเมนต์	๒๕๒๓.๒๑	ซีเมนต์ขาวจะแต่งสีหรือไม่ก็ตาม
	๒๕๒๓.๒๙	พอร์ตแลนด์ซีเมนต์ อื่น ๆ (ไม่รวมซีเมนต์ขาว)
	๒๕๒๓.๓๐	อะลูมินัสซีเมนต์
	๒๕๒๓.๙๐	ไฮดรอลิกซีเมนต์อื่น ๆ

ที่มา : กรมศุลกากร

ในปี ๒๕๖๖ สถานการณ์การค้าปูนซีเมนต์ที่รวมการส่งออกและนำเข้าของโลก มีมูลค่า ๕๐๓,๓๘๘.๘๐ ล้านบาท ลดลงร้อยละ ๒๐.๐๖ จากปีก่อนหน้า โดยมีประเทศที่มีมูลค่าการค้าสูงสุด ๑๐ ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ตุรกี เยอรมนี แคนาดา อังกฤษ ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ อิตาลี สเปน และอิสราเอล

การนำเข้า ประเทศที่มีมูลค่าการนำเข้าปูนซีเมนต์ที่สำคัญของโลก ๕ อันดับแรก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ ๓๒.๕๙) อังกฤษ (ร้อยละ ๗.๐๒) ฝรั่งเศส (ร้อยละ ๕.๖๕) เนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ ๕.๓๐) และอิสราเอล (ร้อยละ ๔.๙๙) โดยประเทศไทยเป็นผู้นำเข้าปูนซีเมนต์อันดับที่ ๑๙ มีมูลค่าการนำเข้า ๒,๓๕๗.๒๒ ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๙๙ ของมูลค่าการนำเข้าปูนซีเมนต์ของทุกประเทศทั่วโลก

การส่งออก ประเทศที่มีการส่งออกปูนซีเมนต์ที่สำคัญของโลก ๕ อันดับแรก ได้แก่ ตุรกี (ร้อยละ ๑๖.๒๘) เยอรมนี (ร้อยละ ๙.๕๑) แคนาดา (ร้อยละ ๗.๔๖) สเปน (ร้อยละ ๕.๗๑) และเบลเยียม (ร้อยละ ๓.๙๐) โดยประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกปูนซีเมนต์อันดับที่ ๑๘ มีมูลค่าการส่งออก ๕,๓๒๓.๔๓ ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๑๖ ของมูลค่าการส่งออกปูนซีเมนต์ของทุกประเทศทั่วโลก

ตารางที่ ๓ มูลค่าการนำเข้าและส่งออกของสินค้าปูนซีเมนต์ในตลาดโลกในปี ๒๕๖๖

มูลค่าการนำเข้า			
อันดับที่	ประเทศ	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
๑	สหรัฐอเมริกา	๙๑,๐๔๙.๖๔	๓๒.๕๙
๒	อังกฤษ	๑๙,๖๑๙.๒๔	๗.๐๒
๓	ฝรั่งเศส	๑๕,๗๘๕.๖๒	๕.๖๕
๔	เนเธอร์แลนด์	๑๔,๘๑๓.๕๖	๕.๓๐
๕	อิสราเอล	๑๓,๙๕๒.๑๙	๔.๙๙
๖	สิงคโปร์	๙,๖๘๙.๓๖	๓.๔๗
๗	อิตาลี	๙,๑๓๙.๑๖	๓.๒๗
๘	ฮ่องกง	๖,๘๓๒.๙๐	๒.๔๕
๙	ฮังการี	๖,๒๓๓.๖๑	๒.๒๓
๑๐	แคนาดา	๕,๙๑๑.๕๓	๒.๑๒
๑๙	ไทย	๒,๓๕๗.๒๒	๐.๙๙

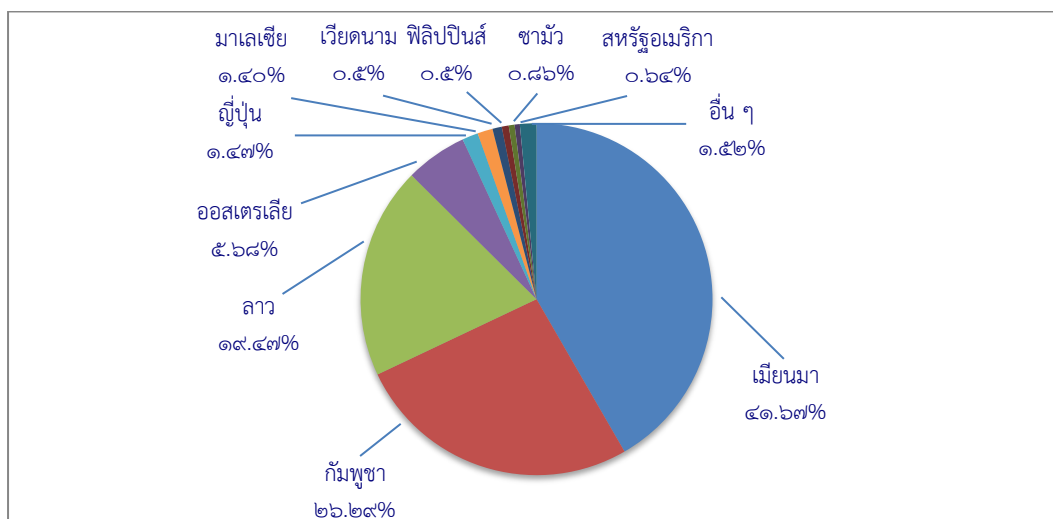
ที่มา : Global Trade Atlas

มูลค่าการส่งออก			
อันดับที่	ประเทศ	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
๑	ตุรกี	๔๐,๑๒๕.๑๘	๑๖.๒๘
๒	เยอรมนี	๒๓,๔๔๙.๙๘	๙.๕๑
๓	แคนาดา	๑๘,๓๙๘.๓๒	๗.๔๖
๔	สเปน	๑๔,๐๘๓.๓๒	๕.๗๑
๕	เบลเยียม	๙,๖๑๘.๕๖	๓.๙๐
๖	เม็กซิโก	๙,๔๘๗.๖๔	๓.๘๕
๗	จีน	๙,๒๘๗.๘๗	๓.๗๗
๘	กรีซ	๘,๗๙๒.๗๐	๓.๕๗
๙	สโลวาเกีย	๘,๕๔๘.๕๖	๓.๔๗
๑๐	อิตาลี	๗,๘๓๓.๖๑	๓.๑๘
๑๘	ไทย	๕,๓๒๓.๔๓	๒.๑๖

ที่มา : Global Trade Atlas

สำหรับตลาดส่งออกปูนซีเมนต์ของประเทศไทยในปี มีตลาดส่งออกปูนซีเมนต์ของประเทศไทยที่สำคัญ ๕ อันดับแรก คือ เมียนมา กัมพูชา ลาว ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น มีสัดส่วนรวมกันประมาณร้อยละ

๙๔.๘๑ ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด ตลาดอื่น ๆ ที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ มาเลเซีย ซามัว สหรัฐอเมริกา เวียดนาม และฟิลิปปินส์ ดังแสดงในรูปที่ ๔

ที่มา: Global Trade Atlas

รูปที่ ๔ สัดส่วนมูลค่าการส่งออกสินค้าปูนซีเมนต์ของประเทศไทยในปี ๒๕๖๖

เมื่อพิจารณาการส่งออกสินค้าปูนซีเมนต์ของประเทศไทยรายตลาด ในปี ๒๕๖๖ พบว่ามีมูลค่าการส่งออก ๕,๓๒๓ ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ ๑๘.๓๘ และมีปริมาณการส่งออก ๒,๓๖๐,๙๒๔ ตัน ลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ ๒๖.๐๘ โดยตลาดส่งออกของประเทศไทยส่วนใหญ่จะมีมูลค่าและปริมาณการส่งออกที่ลดลง ยกเว้นตลาดประเทศลาวและมาเลเซียที่มีการขยายตัว ส่วนตลาดอื่น ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม กลับหดตัวอย่างมาก โดยมูลค่าการส่งออกของไทยไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา ลดลงถึงร้อยละ ๙๓.๓๐ เนื่องจากสหรัฐอเมริกานำเข้าปูนซีเมนต์จากซาอุดีอาระเบีย อิตาลี และออสเตรเลียแทน ขณะที่มูลค่าการส่งออกของไทยไปยังตลาดฟิลิปปินส์ลดลงถึงร้อยละ ๖๗.๙๖ เนื่องจากมีการนำเข้าจากอียิปต์ และเวียดนามแทน และมูลค่าการส่งออกของไทยไปยังตลาดเวียดนามลดลงร้อยละ ๖๖.๗๐ เนื่องจากมีการนำเข้าจากเนเธอร์แลนด์ อียิปต์ และจีน แทน ตารางที่ ๔ แสดงปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าปูนซีเมนต์ของไทยในตลาดส่งออก เปรียบเทียบระหว่างปี ๒๕๖๕ และ ๒๕๖๖

ตารางที่ ๔ ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปูนซีเมนต์ในตลาดส่งออก ปี ๒๕๖๖ เทียบกับปี ๒๕๖๕

ตลาดส่งออก	๒๕๖๕		๒๕๖๖		การเปลี่ยนแปลง	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (%)	มูลค่า (%)
เมียนมา	๑,๐๕๗,๕๘๑	๒,๓๒๕.๔๖	๙๔๗,๙๐๔	๒,๒๒๓.๓๕	-๑๐.๓๗%	-๔.๓๙%
กัมพูชา	๑,๒๘๔,๕๙๙	๒,๒๕๗.๓๕	๗๗๒,๕๐๗	๑,๔๐๓.๔๘	-๓๙.๘๖%	-๓๗.๘๓%
ลาว	๒๓๒,๐๙๒	๕๗๕.๕๕	๔๑๕,๒๒๖	๑,๐๓๙.๒๖	๗๘.๙๑%	๘๐.๕๗%
ออสเตรเลีย	๑๘๘,๐๐๖	๓๗๗.๕๒	๑๔๐,๘๘๙	๓๐๒.๙๗	-๒๕.๐๖%	-๑๙.๗๕%
ญี่ปุ่น	๑๗,๒๐๓	๙๙.๖๑	๑๓,๒๒๕	๗๘.๑๗	-๒๓.๑๒%	-๒๑.๕๒%
มาเลเซีย	๑๑,๘๖๕	๔๕.๙๕	๑๓,๕๔๓	๖๐.๗๕	๑๔.๑๔%	๓๒.๒๑%

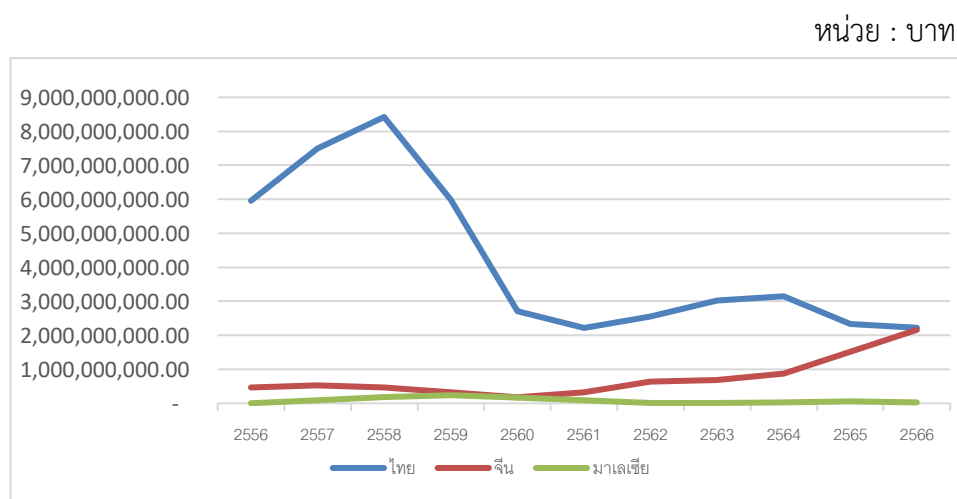
ตลาดส่งออก	๒๕๖๕		๒๕๖๖		การเปลี่ยนแปลง	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (%)	มูลค่า (%)
ข้าว	๒๗,๐๙๑	๗๐.๒๗	๑๖,๒๓๘	๔๕.๕๘	-๔๐.๐๖%	-๓๕.๑๔%
สหรัฐอเมริกา	๓๐๑,๒๕๑	๕๐๖.๐๓	๖,๒๐๔	๓๓.๘๙	-๙๗.๙๔%	-๙๓.๓๐%
เวียดนาม	๒๓,๒๐๘	๘๖.๔๐	๖,๑๑๓	๒๘.๗๗	-๗๓.๖๖%	-๖๖.๗๐%
ฟิลิปปินส์	๑๗,๓๕๓	๘๐.๔๑	๕,๐๐๕	๒๕.๗๖	-๗๑.๑๖%	-๖๗.๙๖%
อื่น ๆ	๓๓,๖๙๗	๙๘.๐๑	๒๔,๐๗๐	๘๑.๔๔	-๒๘.๕๗%	-๑๖.๙๑%
รวม	๓,๑๙๓,๙๔๖	๖,๕๒๓	๒,๓๖๐,๙๒๔	๕,๓๒๓	-๒๖.๐๘%	-๑๘.๓๘%

ที่มา: Global Trade Atlas

สถานการณ์การส่งออกสินค้าปูนซีเมนต์ของไทยไปยังประเทศหลัก ๆ ที่มีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกถึงร้อยละ ๙๔.๘๑ ได้แก่ เวียดนาม กัมพูชา ลาว ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น จึงวิเคราะห์สถานการณ์การแข่งขันในแต่ละประเทศ ดังนี้

๑) สถานการณ์การแข่งขันในตลาดเวียดนาม

ประเทศไทยมีส่วนแบ่งตลาดของสินค้าปูนซีเมนต์ในตลาดเวียดนามเพิ่มขึ้นในช่วงปี ๒๕๕๖-๒๕๕๗ จากขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเวียดนาม ทำให้มีการนำเข้าปูนซีเมนต์โดยรวมเพิ่มมากขึ้น จนในปี ๒๕๕๘-๒๕๖๐ ไทยมีมูลค่าการส่งออกสินค้าปูนซีเมนต์ไปยังตลาดเวียดนามลดลง เนื่องจากผู้ประกอบการไทยและผู้ประกอบการปูนซีเมนต์อื่น ๆ ในเวียดนามได้เปิดโรงงานปูนซีเมนต์และมีการผลิตภายในประเทศ อีกทั้งมีการเข้ามาตีตลาดของสินค้าจากจีนที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี ๒๕๖๑-๒๕๖๓ มูลค่าการส่งออกของไทยกลับเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเวียดนาม จนในช่วงปี ๒๕๖๔-๒๕๖๖ มูลค่าการส่งออกของไทยกลับลดลงอีกครั้ง เป็นผลจากการที่เวียดนามเลือกนำเข้าปูนซีเมนต์จากจีนแทน รูปที่ ๕ แสดงมูลค่าการนำเข้าสินค้าปูนซีเมนต์ของประเทศเวียดนามจาก ๓ ตลาดหลัก

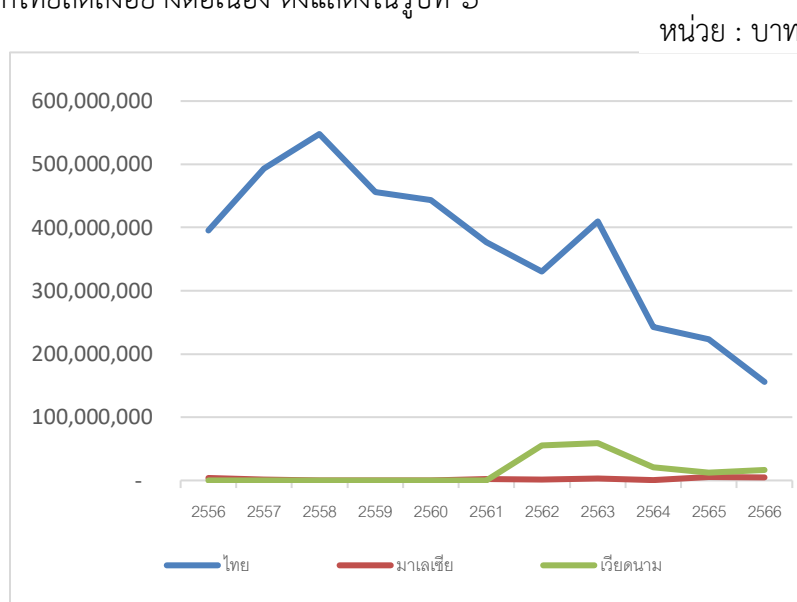

ที่มา : Global Trade Atlas

รูปที่ ๕ มูลค่าการนำเข้าสินค้าปูนซีเมนต์ของประเทศเวียดนามจาก ๓ ตลาดหลัก

๒) สถานการณ์การแข่งขันในตลาดกัมพูชา

ประเทศไทยมีส่วนแบ่งตลาดของสินค้าปูนซีเมนต์ในตลาดกัมพูชาเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๕๖-๒๕๕๙ จากนโยบายการเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศของกัมพูชา ทำให้มีการขยายตัวของการลงทุนในโครงการก่อสร้างและการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจในประเทศ จึงมีความต้องการใช้ปูนซีเมนต์เป็นจำนวนมาก (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, ๒๕๖๐) อย่างไรก็ตาม หลังจากปี ๒๕๕๙ กัมพูชากลับนำเข้าปูนซีเมนต์ลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพราะผู้ประกอบการไทยและต่างชาติได้เข้าไปลงทุนเปิดโรงงานผลิตปูนซีเมนต์ในกัมพูชา ตามนโยบายเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการใช้ที่เพิ่มมากขึ้นจากการขยายตัวของภาคอสังหาริมทรัพย์และการลงทุนของภาคเอกชน จะมีแค่ปี ๒๕๖๓ ที่มีการนำเข้าเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากอุปทานในประเทศที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการในประเทศที่เกิดการขยายตัวของการก่อสร้างโครงการภาครัฐ อย่างไรก็ตาม หลังจากปี ๒๕๖๓ เป็นต้นมา กัมพูชาก็นำเข้าสินค้าปูนซีเมนต์จากไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงในรูปที่ ๖

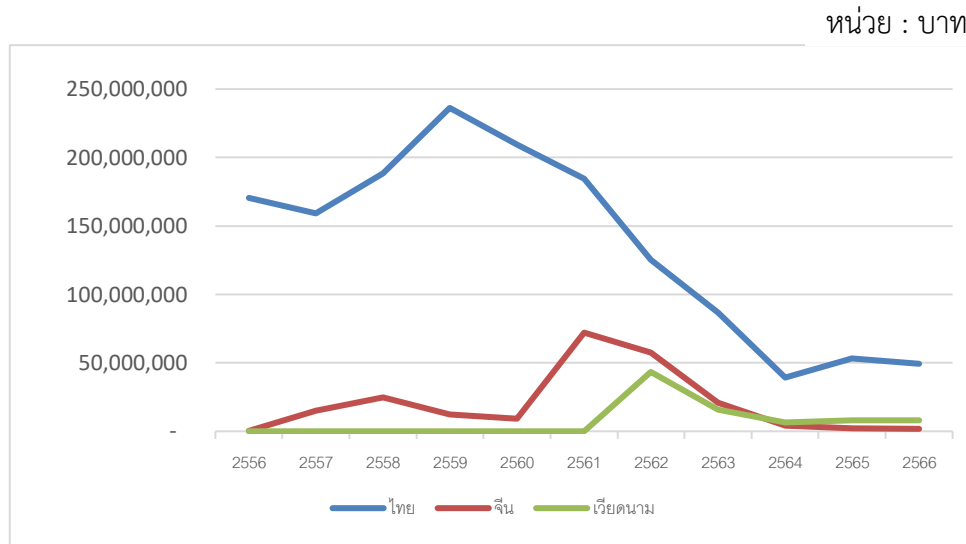

ที่มา : Global Trade Atlas

รูปที่ ๖ มูลค่าการนำเข้าสินค้าปูนซีเมนต์ของประเทศกัมพูชาจากตลาดต่าง ๆ

๓) สถานการณ์การแข่งขันในตลาดลาว

ประเทศไทยมีส่วนแบ่งตลาดของสินค้าปูนซีเมนต์ในตลาดลาวเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๕๗-๒๕๕๙ เนื่องจากลาวต้องการใช้ปูนซีเมนต์ในโครงการก่อสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ที่เพิ่มมากขึ้น เช่น โรงไฟฟ้าพลังน้ำ ถนน สะพาน และกำลังการผลิตปูนซีเมนต์ในประเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ เป็นต้นมา มูลค่าการส่งออกสินค้าปูนซีเมนต์ของไทยไปยังลาวกลับลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากลาวเริ่มมีการผลิตปูนซีเมนต์ในประเทศมากขึ้น จากการที่มีผู้ประกอบการจีนและไทยเข้าไปลงทุนเปิดโรงงานผลิตปูนซีเมนต์เพื่อตอบสนองความต้องการในประเทศ ประกอบกับการเข้าสู่ตลาดของสินค้าปูนซีเมนต์จากจีนและเวียดนาม จนในปี ๒๕๖๕ ที่พบว่ามูลค่าการส่งออกของไทยเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ รวมถึงการขยายโครงสร้างพื้นฐานทางรถไฟและเขื่อน ทำให้มีความต้องการใช้ปูนซีเมนต์เพิ่มมากขึ้น ดังแสดงในรูปที่ ๗

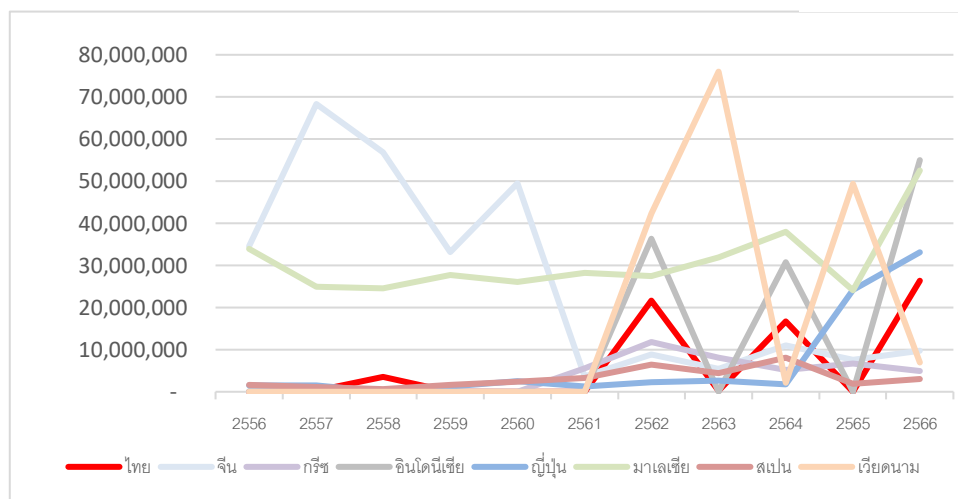
ที่มา : Global Trade Atlas

รูปที่ ๗ มูลค่าการนำเข้าสินค้าปูนซีเมนต์ของประเทศลาวจากตลาดต่าง ๆ

๔) สถานการณ์การแข่งขันในตลาดออสเตรเลีย

ส่วนแบ่งตลาดของสินค้าปูนซีเมนต์ของไทยในตลาดออสเตรเลียเริ่มขยายตัวอย่างเห็นได้ชัดในช่วงปี ๒๕๖๒ ๒๕๖๔ และ ๒๕๖๖ (รูปที่ ๘) เนื่องจากผู้ประกอบการไทยต้องการขยายตลาดส่งออกใหม่ โดยเน้นไปที่ประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ที่อยู่ใกล้กัน จากเดิมที่พึ่งแต่ตลาด CLMV เป็นหลัก (พุทธชาด ลุนคำ, ๒๕๖๖) อย่างไรก็ตาม ออสเตรเลียนำเข้าสินค้าปูนซีเมนต์จากไทยเพียงร้อยละ ๑๓.๓๘ เท่านั้น โดยมีการนำเข้าจากประเทศอื่น ๆ ได้แก่ อินโดนีเซีย (ร้อยละ ๒๗.๙๒) มาเลเซีย (ร้อยละ ๒๖.๖๗) ญี่ปุ่น (ร้อยละ ๑๖.๘๑) จีน (ร้อยละ ๔.๙๑) เวียดนาม (ร้อยละ ๓.๕๐) กรีซ (ร้อยละ ๒.๔๙) สเปน (ร้อยละ ๑.๕๓) ดังนั้นจึงเป็นโอกาสที่ไทยจะสามารถขยายส่วนแบ่งการตลาดเพิ่มขึ้นได้อีกในอนาคต หากไทยสามารถผลิตสินค้าที่รองรับมาตรการ CBAM ที่ประเทศออสเตรเลียอยู่ระหว่างศึกษาความเป็นไปได้ในการบังคับใช้ในอนาคต

หน่วย : บาท

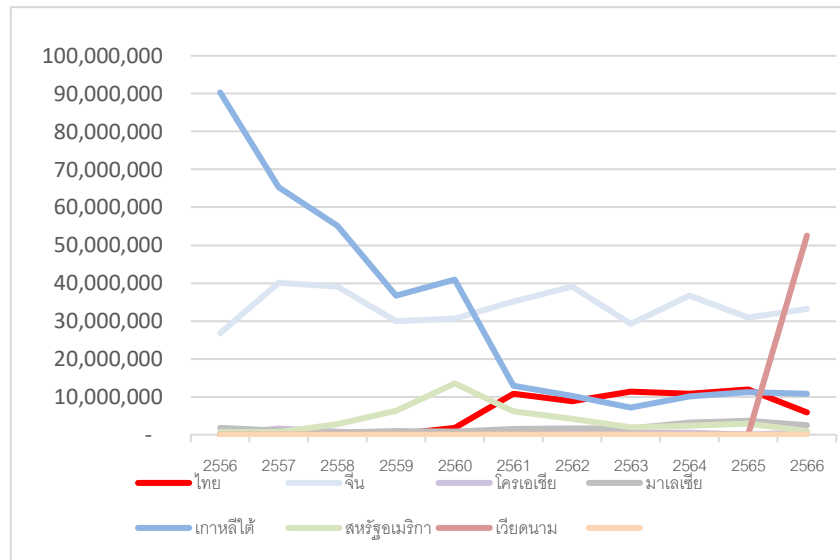
ที่มา : Global Trade Atlas

รูปที่ ๘ มูลค่าการนำเข้าสินค้าปูนซีเมนต์ของประเทศออสเตรเลียจากตลาดต่าง ๆ

๕) สถานการณ์การแข่งขันในตลาดญี่ปุ่น

ส่วนแบ่งตลาดของสินค้าปูนซีเมนต์ของไทยในตลาดญี่ปุ่นเริ่มขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในปี ๒๕๖๑ เนื่องจากญี่ปุ่นลดการนำเข้าปูนซีเมนต์จากประเทศสเปนและเกาหลีใต้ จากนั้น การนำเข้าจากไทยอยู่ในสถานะที่ทรงตัวจนถึงปี ๒๕๖๖ มูลค่าการนำเข้าจากไทยมีทิศทางลดลงเนื่องจากการเข้าตีตลาดของประเทศเวียดนามที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๕,๕๕๑ ในขณะที่ส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดญี่ปุ่นอยู่ที่ร้อยละ ๖ เท่านั้น ส่วนเวียดนามสามารถตีตลาดและครองส่วนแบ่งตลาดได้สูงถึงร้อยละ ๔๙ จีนร้อยละ ๓๑ เกาหลีใต้ร้อยละ ๑๐ มาเลเซียร้อยละ ๒ ไครเอเชียร้อยละ ๑ และสหรัฐอเมริการ้อยละ ๑ ดังแสดงในรูปที่ ๙

หน่วย : บาท

ที่มา : Global Trade Atlas

รูปที่ ๙ มูลค่าการนำเข้าสินค้าปูนซีเมนต์ของออสเตรเลียจากตลาดต่าง ๆ

จากสถานการณ์อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ของประเทศไทยในปี ๒๕๖๖ ที่ได้อธิบายมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีปริมาณการผลิตและการจำหน่ายในประเทศเพิ่มขึ้นโดยได้รับแรงหนุนจากการสั่งซื้อที่เป็นผลมาจากการพัฒนาโครงการภาครัฐและโครงการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ ในขณะที่ด้านการส่งออก ไทยกลับมีมูลค่าลดลงในประเทศคู่ค้าที่เป็นตลาดส่งออกหลัก เนื่องจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกที่เป็นผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ และสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน ในขณะที่สถานการณ์การนำเข้ากลับมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากการนำเข้าปูนซีเมนต์คุณภาพสูงจากประเทศเนเธอร์แลนด์ สำหรับปี ๒๕๖๗ คาดว่าประเทศไทยจะมีปริมาณการผลิตและการจำหน่ายในประเทศที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการลงทุนขนาดใหญ่ของภาครัฐและการก่อสร้างภาคเอกชนที่มีแนวโน้มปรับตัวที่ดีขึ้น ขณะที่การส่งออกจะมีมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV ที่กำลังพัฒนาโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ แม้ว่าส่วนแบ่งของไทยในตลาดส่งออกจะมีมูลค่าลดลงในตลาดกัมพูชา ลาว และเมียนมา แต่นั่นก็เป็นเพราะผู้ประกอบการไทยไปลงทุนสร้างโรงงานผลิตปูนซีเมนต์และดำเนินการผลิตในประเทศนั้น ๆ สำหรับการแสวงหาตลาดส่งออกใหม่ พบว่าออสเตรเลียและญี่ปุ่นมีแนวโน้มเป็นตลาดใหม่ที่มีศักยภาพของไทยในช่วง ๔-๕ ปีที่ผ่านมา เนื่องจากยังมีโอกาสที่จะสามารถขยายส่วนแบ่งการตลาดให้เพิ่มมากขึ้นไปได้อีก

แหล่งอ้างอิง

๑. จิราภรณ์ สังข์ทอง, ๒๕๓๗ “อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ : เข้าสู่ยุคการแข่งขัน” วารสารเศรษฐกิจธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) : ๒๗-๓๐
๒. ธนพงศ์ บุญจันทร์, ๒๕๓๙ “การศึกษาโครงสร้างตลาดของอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ของไทย ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๗”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๓. บริษัท ปูนซีเมนต์ไทยอุตสาหกรรม จำกัด, ๒๕๔๘. <https://s.dpim.go.th/c7>
๔. พุทธชาติ ลุนคำ, ๒๕๖๖ “แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2566-2568: ธุรกิจวัสดุก่อสร้าง” <https://s.dpim.go.th/cs>
๕. ระบบฐานข้อมูลใบอนุญาตประทานบัตร. https://www.dpim.go.th/webservices/con_report.php
๖. รายงานข้อมูลสถิติแร่. <https://www1.dpim.go.th/ppr/title.php?tid=000001704693901>
๗. สมาคมอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ไทย. https://www.thaicma.or.th/th/ebook_detail/1/209
๘. สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. <https://s.dpim.go.th/by>
๙. Global Trade Atlas. <https://connect.ihsmarkit.com/gta/analytics/>